

»Tu me defendas gladio...«

»...ego Te defendam calamo« (Ti me boš branil z mečem — jaz Te bom branil s peresom). Te besede je zapisal srednjeveški filozof in menih Viljem Okham, baje leta 1328 cesarju Ludviku Bavarskemu, čigar pomoč je iskal. Bil je sprt s takratno uradno Cerkvijo zaradi nekaterih svojih nauk. Danes se tudi včasih pojavljajo podobne situacije, ko mož Cerkve išče podpore politične oblasti za svoje namene in koristi in morda — uspehe. Samo za primer naj spomnimo na znanega italijanskega katoliškega duhovnika in teologa-politologa, ki v vrstah socialistične stranke in s suspenzijo »a divinis« že dolgo časa sedi v parlamentu v Strasburgu. Sicer pa ni to namen tega kratkega razmišljanja.

Nekoč je menih-filozof iskal cesarjev meč. Danes je spet prišel na dan meč — gladium, pojavili so se gladiatorji, ki pa jih ne smemo zamenjati z onimi iz starih rimskih aren v kruto zabavo ljudstvu. »Panem et circenses« — kruh in cirkuška zabava je vedno aktualna tema — čeprav v prenovljeni in aktualni organizaciji. Zadeva »Gladio« pa je v italijansko politično življenje prinesla kar veliko zmede in vprašanj, na katerega ni popolnega odgovora. Sedanji predsednik republike je med prvimi o tej zadevi govoril med svojim jesenskim obiskom v Veliki Britaniji. Prišla so odkritja in demantiji, porodila so se vedno nova vprašanja: kdo je za to fantomatično vojaško ustanovo? Je mar NATO ali vlada? Koliko je (bilo) gladiatorjev? Ali je bilo njihovo delovanje zakonito ali ne? Še in še bi lahko postavljali podobna vprašanja. Odgovor nanje bi zaenkrat težko našli — vsaj popolnega in točnega verjetno ne.

Zadnje čase se je precej pisalo o vlogi te organizacije posebej v naši deželi. Prav vzhodna meja naj bi bila med najbolj delikatnimi področji za tovrstno delovanje. Skoraj jasno je bilo z raznih mest povedano, da naj bi »Gladio« imel predvsem vlogo zaustaviti morebitno napadalno akcijo z Vzhoda. (Kako sicer ne vemo, saj bi s skoraj primitivnimi zalogami orožja, najdenih na raznih vaških pokopališčih in pod skritimi cerkvicami komaj zaustavili kak napad roparskih vitezov, kaj šele le sovjetske atomske rakete ...!). In prav v raznih krajih naše dežele so prišla (dobesedno) na dan podobna mala skladišča različnega orožja. Tudi Nabrežina je med njimi. Pred kratkim so odkrili, da je celo znan demokrščanski senator iz videmske pokrajine med gladiatorji ...

Naj bo tako ali drugače je jasno, da so gladiatorje izbirali predvsem med desni-

dalje na 2. strani ■

V Ljubljani odprli italijanski konzulat

»Italija proti dezintegraciji Jugoslavije«

»Italija se ne želi vmešavati v jugoslovanske notranje zadeve in noče deliti nasvetov, prijateljsko pa lahko vendar z vso jasnostjo pove, da ne podpira dezintegracije Jugoslavije in osamosvajanja Slovenije, ker želi, da bi vsa Jugoslavija izkoristila velike priložnosti, ki jih ponujajo novosti v Evropi. Vsekakor pa se mora odločiti Slovenija sama, Italija in ostale demokratske evropske države pa bodo njene sklepe spoštovale. V vsakem primeru si Italija želi dialoga in ponuja svojo pomoč«.

To je bilo osnovno sporočilo daljšega, prostega govora, ki ga je imel v soboto, 1. t.m., v Ljubljani italijanski zunanji minister De Michelis.

Ljubljana ima namreč od zadnje sobote italijanski generalni konzulat, ki na slovenskem ozemlju prevzema vse pristojnosti, ki jih je imel doslej italijanski generalni konzulat v Zagrebu, medtem ko se ni spremenila jurisdikcija konzulata v Kopru.

V bivši »Mačkovi vili«, na Mirju, kjer je zdaj sedež italijanskega generalnega konzula Cristianija in njegovih sodelavcev, se je v soboto zbralo veliko uglednih gostov iz Italije in Jugoslavije. Prisotni so bili tudi nekateri zastopniki obeh manjšin ob meji in sploh je dobilo vprašanje Slovencev v Italiji in Italijanov v Jugoslaviji viden poudarek.

Ob otvoritvi konzulata so spregovorili minister De Michelis, predsednik predsedstva Slovenije Kučan in jugoslovanski zunanji minister Lončar. Kasneje je bil na predsedstvu razgovor med šefom italijanske diplomacije, predsednikom Kučanom in slovenskim zunanjim ministrom Ruplom, ne pa z zveznim zunanjim ministrom Lončarjem. Na De Michelisovo željo so tiskovno konferenco odpovedali, tako da ni znano, kako je razgovor potekal. Predsednik Kučan je na konzulatu dejal, da je Slovenija na koncu poti v suverenost in samostojnost, ki se je začela med protifašističnim bojem. Suverenost Slovenije po njegovih besedah ni cilj, temveč sredstvo in način, da se Slovenci vključijo kot suverena država v nove oblike integracije Jugoslavije in Evrope kot enakopraven in torej kot zaželen člen. Lončar, ki je pozdravil v imenu jugoslovanske vlade, je zlasti poudaril pomen velikega prijateljstva in sodelovanja med sosednjima državama. De Michelisov obisk se je v nedeljo, 2. t.m., nadaljeval v Zagrebu.

Predsednik Kučan poudarja vlogo obeh manjšin

»Velikega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo ne bi bilo, če ne bi živeli ob meji slovenska manjšina v Italiji in itali-

dalje na 2. strani ■

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti o aktualnih vprašanjih

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je na zadnji seji obširno obravnavalo vrsto aktualnih vprašanj, ki gredo od odobritve zakona za obmejna področja v senatu in razkrivanja afere Gladio do nekaterih novosti na deželni ravni. Ssk je potrdila pozitivno oceno zakona o obmejnih področjih in člena, ki govori o pozornosti do kulturnih potreb slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji.

Tajništvo je po obravnavi položaja, ki je nastal v devinsko-nabrežinski občini, sklenilo, da zaprosi za sprejem pri notranjem ministru Scottiju. Slovenska stranka bi ga rada namreč neposredno opozorila na nevarnost stališč župana Locchija o dvojezičnih osebnih izkaznicah, ob tem pa bi

novega ministra seznanila z lastnimi pogleddi na naš položaj in naše potrebe. Sklenjeno je bilo še, da se izvedejo nekatere druge informativne pobude.

Na seji so člani deželnega tajništva Ssk pozitivno ocenili pobude Mladinske sekcije in krajevnih sekcij številnih krajev na Tržaškem in Goriškem za seznanjenje javnosti z deželnimi načrti glede kraškega parka. Negativno pa so bili ocenjeni dosežki poskusi konstruktivnih razprav s pristojnimi deželnimi predstavniki.

Tajništvo je oblikovalo nekatere možne popravke k zakonu o turizmu, ki ga zdaj obravnavajo v deželnem svetu. Razpravljalo pa je tudi o manjšinski problematiki v besedilu predloga za novo slovensko ustavo.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 9. decembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Kozorog« (France Bevk); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovenec; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Variete: Ulica Castaldi; 15.30 Šport in glasba; 17.00 V studiu z vami: Sergej Verč; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 10. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Doživljati rojstvo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenska lahka glasba; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Tako ali drugače?«; 14.30 Naravoslovje malo drugače; 16.00 Ubald Vrabec: Tolminski puntarji, opera v treh dejanjih, prvo dejanje; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 11. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Zalostne zgodbe o veselih Kraševcih; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Vsak je svoje starosti kovač; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Ubald Vrabec: Tolminski puntarji, opera v treh dejanjih, drugo dejanje; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Goriške gostilne; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 12. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Glej, kaj ješ; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Mi in glasba. Ubald Vrabec: Tolminski puntarji, opera v treh dejanjih, tretje dejanje; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Literarne podobe; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 13. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Spomini Henrika Tume; 8.40 Priljubljene melodije; 9.30 Čas trobentice in čas kostanja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 16.00 Zbor Ateneu iz Bacaua v Romuniji; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Jugoslavija 1941 - 1945; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 14. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 To je življenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Narodnozabavna glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »To pa si velja zapomniti!«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Antologija slovenske violinske glasbe; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 15. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Vrače in čarovnije pri nas; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Vokalno instrumentalna skupina Ars nova iz Varšave; 12.00 Rezija in Kanaleska dolina; 12.40 Cecilijanka 1990; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.10 Mednarodno violinsko tekmovanje Premio Rodolfo Lipizer; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Spreminjanje etnične strukture v Jugoslaviji; 18.00 Feri Lainšček: »Vrata«, radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Italija proti dezintegraciji Jugoslavije

■ nadaljevanje iz 1. strani

janska manjšina v Jugoslaviji«, je v svojem posegu na italijanskem konzulatu v Ljubljani dejal predsednik slovenskega predsedstva Kučan. »To je bil pravi ključ, ki je odpiral vrata za sodelovanje, pri čemer je slovenska stran skrbela za zaščito in preživetje svoje manjšine. Danes ni razlogov za kako opuščanje pozitivne politike do manjšin. V novi slovenski ustavi je treba še izboljšati standard zaščite za manjšini v Sloveniji, to pa naj bi se v Italiji zgodilo tudi z odobritvijo tako dolgo pričakovanega zaščitnega zakona«.

De Michelis soglaša

Te besede so italijanskega ministra De Michelisa spodbudile, da je ob koncu treh uradnih govorov spet spregovoril in se opravičil, da tudi sam ni obravnaval manjšinskega vprašanja. To je bila huda pomanjkljivost, je dejal in potrdil, da povsem

Tu me defendas...

■ nadaljevanje iz 1. strani

čarsko usmerjenimi ljudmi (tudi če ni manjkal kak komunist). Vse to pa ima posebej na našem področju svojo specifično težo. Samo po sebi se namreč lahko razume, da je šlo verjetno za nacionalno in patriotsko oblikovane gladiatorje, ki so tudi videli potencialnega nasprotnika v narodni manjšini, torej v Slovencih in njihovih organizacijah. Zato lahko ocenimo nedavni sklep predsednika vlade o razpustitvi te poltajne vojaške organizacije kot pozitivnega.

Delovanje pri belem dnevu, pod nadzorstvom za to postavljenih državnih organov in oblasti, pod kontrolo parlamenta in javnega mnjenja — to so edina jamstva za ustavno in zakonito delovanje neke institucije. In če je v šestdesetih letih ali še kaj prej bil položaj bistveno drugačen in lahko tudi nevaren, pa tega danes ni več. Gladiatorji naj zato raje ostanejo v svojih arenah (sedaj sicer izpraznjenih), mi pa imejmo vso pravico do »glasnosti«, do odprte in prozorne politične igre, ki je za sedanjo evropsko družbo edino sprejemljiva in možna.

Zamenjava v znamenju kontinuitete

V soboto, 1. t.m., je v Vatikanu prišlo do pomembne zamenjave: v državnem tajništvu je kardinala Agostina Casarolija pri vodstvu zamenjal italijanski nadškof Angelo Sodano, ki je bil doslej vatikanski zunanji minister. Kardinal Casaroli je pred dnevi dopolnil 76. leto in je torej za dobrih 12 mesecev podaljšal svojo prisotnost na tem odgovornem mestu. Poznavalci razmer so soglasni v oceni, da je to viden izraz papeževega zaupanja in priznanja za njegovega najtesnejšega sodelavca zadnjih enajst let. Istočasno pa so to razdobje lahko tudi izkoristili, da so dopolnili pripravo njegovega naslednika. Prav tako soglasno je mnenje, da je prišlo do novega

soglašja s Kučanom in obljublja popolno zavzetost italijanske vlade. Če sta bili kdaj manjšini razlog za razlikovanja in spore, sta danes glasnici novega sodelovanja.

Delegacija Ssk zelo aktivna

Na dan odprtja italijanskega konzulata v Ljubljani, 1. decembra, je delegacija Slovenske skupnosti obiskala slovenskega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla, kasneje pa je izročila spomenici o naši problematiki zunanjima ministroma Italije Gianniju De Michelisu in Jugoslavije Budimiru Lončarju.

Pri ministru Ruplu so bili deželni tajnik Ivo Jevnikar, deželni predsednik Marjan Terpin, deželni svetovalec Bojan Brezigar in predstavnik devinsko-nabrežinske sekcije, tajnik Antek Terčon ter načelnik svetovalske skupine Martin Brecelj.

Izhodišče za obširni razgovor o sedanjem položaju slovenske manjšine v Italiji je bilo namreč podrobno poročanje o aferi z dvojezičnimi osebnimi izkaznicami v devinsko-nabrežinski občini. Člani delegacije pa so to vprašanje vključili v splošnejšo sliko prizadevanj za narodnostne pravice. Prihaja namreč do novih zamud pri parlamentarnem postopku za odobritev zaščitnega zakona, v Furlaniji-Juljski krajini pa smo pričali poskusom krčenja že uveljavljenih pravic.

Delegacija je še posebej opozorila na nevarnost načrtov deželne uprave glede ustanovitve in urejanja kraškega naravnega parka. Minister je zagotovil, da bo v mednarodnih stikih podprl težnje zamejskih Slovencev.

Deželni tajnik Jevnikar in predsednik Terpin sta imela zvečer krajša razgovora z zunanjima ministroma Italije in Jugoslavije. V spomenicah, ki sta ju izročila še foma obeh diplomacij, se obravnavajo zgoraj omenjena vprašanja. De Michelisu je ob tem še izraženo zadovoljstvo nad odprtjem italijanskega generalnega konzulata v Ljubljani. Ker si Ssk prizadeva za prijateljstvo in sodelovanje med sosednjima državama, je še zapisano, pričakuje, da bo Italija spoštovala odločitve slovenskega naroda glede lastne državne ureditve in da bo pomagala pri reševanju gospodarskih težav Slovenije.

imenovanja v znamenju kontinuitete. Monsinjur Angelo Sodano je namreč zrasel v šoli kardinala Casarolija. Tudi on ima za sabo diplomatsko kariero. Star je 63 let, po rodu pa je iz Piemonta.

Kot je poudaril vatikanski glasnik, je z njegovim imenovanjem papež dobil sodelavca, ki ima globoko pastoralno, akademsko in diplomatsko pripravo ter je dober poznavalec problemov raznih celin in izvedenec za rimsko kurijo, znotraj katere deluje že 30 let.

Na mesto, ki se je z njegovim povišanjem izpraznilo, je bil imenovan 47-letni msgr. Jean-Louis Tauran, ki je bil doslej Sodanov pomočnik.

V Ljubljani so odkrili kip Primicovi Juliji

*»Ran mojih bo spomin in tvoje hvale
glasil Slovincem se prihodnje čase,
ko mi na zgodnjem grobu mah porase,
v njem zdanje bodo bolečine spale.«*

Tako je napisal France Prešeren v drugem sonetu Sonetnega venca in na ta verz smo se spomnili v ponedeljek, 3. t.m., na dan, ko se je pred 190 leti rodil ta največji slovenski pesnik, in so v Ljubljani, na Wolfovi ulici, na pročelju bivše gostilne »Pri belem volku«, ki stoji ob hiši, kjer je živel Primicova Julija, odkrili doprso reliefno plastiko Julije, te navdihovalke Prešernove ljubezenske poezije. Iz žgane gline jo je izdelal akademski kipar Tone Demšar, eden najbolj uveljavljenih kiparjev srednje generacije na Slovenskem.

Zajčev Prešernov kip pri Tromostovju in Demšarjeva Julija se torej gledata, nova umetnina je namreč postavljena tako, da Julija gleda proti pesniku, ki jo je v svojih verzih ovekovečil.

Na trgu se je ob tej priložnosti zbralo kar lepo število ljudi. Slovesnost se je začela s petjem znane podoknice »Luna sije, kladvo bije...«, ki jo je občuteno podal APZ »France Prešeren« iz Kranja. Zbor je nato zapel še »Soldaško« in za konec »Zdravljico«. Svečani nagovor je imela gošpa Alenka Žagar Slana, županja občine Ljubljana Center, ki je spregovorila v imenu mestnih upraviteljev. Med drugim se je zahvalila neformalni skupini navdušencev, ki je naročila kiparsko delo in organizirala prireditve. Zahvalila pa se je tudi podjetjem, kulturnim ustanovam in zasebnikom iz Slovenije, raznih držav Zahodne Evrope in zamejstva, ki so mecenško podprli to zamisel Ivana Martelanca, namestnika ministra za Slovence po svetu, profesorja in člana predsedstva Slovenije, Matjaža Kmecla in skupine drugih prijateljev, ki so si postavili za cilj ohranjenje spomina tistih zaslužnih osebnosti in zanimivih dogodkov, ki so pomembni za ohranitev slovenske kulturne, zgodovinske in umetniške dediščine.

Po manjšem zapletu ob snemanju prta, ki je zakrival umetnino, se je Primicova Julija pokazala kot lepa in dovršena umetnina. Topel aplavz prisotnih je potrdil, da je podobno kot pesnikov »Sonetni venec«, tudi ta plastika »iz srca svojo kal poglala«.

M. T.

—o—

Podpredsednik jugoslovanske zvezne vlade Živko Pregel je pobudnik za ustanovitev nove slovenske stranke. V Cankarjevem domu v Ljubljani je bila namreč te dni ustanovljena Socialdemokratska unija Slovenije. S tem smo Slovenci dobili že tretjo socialistično stranko. Zanimivo je, da je Živko Pregel tesen sodelavec in tudi prijatelj predsednika zvezne vlade Markoovića.

Slovenska Cerkev ob plebiscitu

V Sloveniji bo na začetku prihodnjega meseca plebiscit o samostojnosti in suverenosti slovenske države. Slovenski parlament sicer še ni (vsaj v trenutku, ko to pišemo), odobril vseh predpisov o plebiscitu, vendar je že padel sklep o razpisu tega izredno pomembnega ljudskega glasovanja.

Do tega dogodka je zavzela stališče tudi komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Njen predsednik prof. dr. Anton Stres je objavil v ljubljanskem Delu dne 28. novembra izjavo, ki jo zaradi važnosti in tudi zaradi njene zelo jasne vsebine v celoti ponatiskujemo v našem listu.

Za »življenje v časti in dostojanstvu«

»Glede na to, da je politično vodstvo Republike Slovenije — pravi izjava — skupaj z vsemi političnimi strankami že sklenilo izvesti med državljani naše republike plebiscit, na katerem bi naši državljani izrazili svojo voljo glede samostojnosti naše republike, želi komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci najprej podpreti to zamisel, ker jo ima za povsem skladno z načeli demokracije in moralnim načelom o pravici do samoodločbe narodov.

Pri tem želi komisija poudariti, da gre za eno najpomembnejših in najodločilnejših dejanj iz zgodovine našega naroda. Malokatero dejanje iz preteklosti se lahko primerja z njim. Imeli bomo edinstveno priložnost, da vsemu svetu povemo našo zahtevo in našo pravico do samostojnosti. Ko so naši predniki skozi stoletja ohranjali naš jezik in kulturo, so nas pripravljali tudi za ta trenutek. Od izida plebiscita bo v veliki meri odvisna vsa naša bližnja, mogoče pa tudi daljna prihodnost.

Dejanje plebiscita zahteva torej skrajno odgovornost. Komisija ne namerava spodbujati nobene neodgovornosti in zaletavosti. Toda prav tako odklanja vsako širjenje strahu in neodločnosti. Zastrasovati so nas začeli že nekateri predstavniki zveznih ustanov, kot sta policija in armada. To ni prvič. Huje je, da se tudi v naših sredstvih javnega obveščanja že pojavljajo glasovi, ki sejejo dvom, omahljivost in zagovarjajo pretirano previdnost, ki nima nič

skupnega s pravo razsodnostjo in zrelim pogumom, temveč je povezana s preračunljivostjo in dobičkarstvom. To lahko izhaja iz tistega praktičnega materializma, ki se je pripravljen odpovedati osebnemu dostojanstvu in časti za večje gmotno udobje, ki je v tem primeru povrh še zelo negotovo. Tako početje ima komisija za skrajno škodljivo, nemoralno in demoralizatorsko. Tudi če bi na plebiscitu izglasovana samo-

FARCO s.r.l.
FINE CHEMICALS

34132 TRST
Ul. del Lavatoio 4
Tel. (040) 65134/5
Tx: 461012 FARCO I
Fax (040) 69490

PETROLKEMIJA
KEMIJA
FARMACEVTIKA

Filiala v Gorici:
Ul. Trieste 160
tel. (0481) 20769

stojnost za določen čas zahtevala kakšno gmotno žrtev, ne sme biti nobenega dvoma, da moramo pred materialne koristi postaviti življenje v časti in dostojanstvu, žrtve pa moramo prenašati solidarno. Zato se na plebiscitu ne bomo izrekli samo za samostojnost ali proti njej, temveč si bomo s tem dejanjem pisali tudi spričevalo o narodni zavesti in pogumu«.

—o—

Ameriški predsednik Bush se mudi na obisku v Južni Ameriki. Obiskal je Brazilijo, Urugvaj in Argentino.

Vlada pripravila gradivo o plebiscitu

Slovenska vlada je pripravila gradivo v zvezi s plebiscitom o slovenski samostojnosti in suverenosti. Dokument so poslali parlamentu, ki bo ta teden odločal o zadnjih podrobnostih, kot sta datum ljudskega glasovanja in potrebna večina za veljavnost plebiscita.

V vladnem gradivu so navedeni razlogi za razpis plebiscita, ravno tako možne pozitivne posledice proglasitve samostojnosti kot tudi nevarnosti takega koraka.

Vlada izjavlja, da je pripravljena prevzeti odgovornost le za točno določen razpored osamosvajanja, ne pa za kak drugačen scenarij. Tako v gradivu govori o gospodarskem osamosvajanju, ki bi po njenem mnenju omogočilo normalizacijo gospodarskega življenja in bi spodbudilo u-

stvarjalnost ljudi, ki je bila doslej uspavana. Slovenija, je še rečeno, je sposobna plačevati svoje dolgove v tujini. Največje tveganje pa je v reakcijah ostalih jugoslovanskih republik, drugih držav in mednarodnih finančnih ustanov. Če bi prodaja slovenskih izdelkov v ostale jugoslovanske republike padla za 50%, bi to pomenilo za 19% manjšo slovensko proizvodnjo.

V gradivu je še rečeno, da bo Slovenija še naprej spoštovala mednarodne sporazume, ki jih je podpisala Jugoslavija, kolikor zadevajo Slovenijo. Tako bo tudi zagotovila dosedanje raven zaščite italijanski in madžarski manjšini. Občani iz drugih jugoslovanskih republik pa bi lahko dobili, če bi to želeli, slovensko državljanstvo.

Odrprto pismo županu Locchiju

Slovensko kulturno društvo Igo Gruden in Sportno društvo »Sokol« iz Nabrežine sta pretekli teden napisali odrprto pismo županu devinsko-nabrežinske občine. Kot znano, je župan Locchi pred nedavnim poslal pismo italijanskemu notranjemu ministru in izrecno izrazil željo po ukinitvi dvojezičnih izkaznic. Odbora obeh društev (odrprto pismo je podpisal predsednik KD Igo Gruden Pavel Vidoni) sta izrazila globoko razočaranje nad to pobudo. Predvsem sta poudarila, da nihče, niti Locchi, ne more samovoljno spreminjati določil, definiranih z mednarodnimi sporazumi. Takšno zadržanje župana je za slovensko manjšino žaljivo. Poleg tega ni res, da »velik del italijanskega prebivalstva« izrecno želi samo italijanske osebne izkaznice. Italijanski prebivalci so zaradi dvojezičnih izkaznic v zadregi, je napisal Locchi, in se počutijo drugačni samo zato, ker »naključno« živijo v devinsko-nabrežinski občini. Slovenski društvi iz Nabrežine opozarjata devinsko-nabrežinskega župana, da so Slovenci v tej občini avtohtono prebivalstvo. Kdor se naseli tja, mora pač sprejeti dejstvo, da gre za etnično mešano področje, ki ima prav zaradi tega svoje specifičnosti.

Mirno sožitje med tukaj živečima narodoma je vendarle predragoceno, zaključuje predsednik Pavel Vidoni, da bi lahko postalo predmet političnih bojev ...

DOLINSKI OBČINSKI ODBOR O DVOJEZIČNIH OSEBNIH IZKAZNICAH

Dolinski občinski odbor je na seji v četrtek, 22. t.m. — ki jo je vodil župan Pečenik — obravnaval tudi znano pismo nabrežinskega župana Locchija notranjemu ministru Scottiju o možnosti uvedbe tudi samo italijanskih osebnih izkaznic v okoliških občinah na Tržaškem (Devin-Nabrežina, Dolina, Zgonik in Repentabor), kjer se ves povojni čas izdajajo dvojezične izkaznice. Pri tem je soglasno ugotovil, da omenjene pobude ni mogoče drugače oceniti kot poskus odpraviti eno temeljnih pridobitev slovenske manjšine po propadu fašizma, katero se je slovesno obvezala ohraniti tudi demokratična italijanska republika z Londonskim memorandumom in Osimskim sporazumom. Enako se je obvezala Jugoslavija glede pravic italijanske manjšine v občinah Buje, Piran, Izola in Koper. Zato dolinski odbor zavrača in obsoja vsak poskus krčenja že uveljavljene ravni manjšinske zaščite, kar je tudi v kričnem nasprotju s procesom evropskega zbliževanja med narodi in državami ter splošno sprejetimi evropskimi standardi manjšinske zaščite.

Občinski odbor je sklenil, da se vprašanje dvojezičnih izkaznic vključi na dnevni red že predvidene seje občinskega sveta 13. decembra.

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
David Pownall

MOJSTRSKA LEKCIJA

Režija Mario Uršič

V soboto, 8. decembra, ob 20.30 — ABONMA
RED F

v nedeljo, 9. decembra, ob 16. uri — ABONMA
RED G

V DSI o književniku Joži Lovrenčiču

Zadnji ponedeljkov večer v Društvu slovenskih izobražencev je bil posvečen dr. Joži Lovrenčiču, pisatelju, pesniku ter političnemu in prosvetnemu delavcu, ki ga je povojna oblast na Slovenskem obsodila na skoraj 45-letno pozabo. O njem je spregovoril njegov vnuk, zgodovinar Andrej Vovko. Šele sedaj, ob 100-letnici njegovega rojstva, so se končno oddolžili njegovemu spominu, je uvodoma povedal predavatelj. Oktobra letos so na Sv. Gori priredili strokovni simpozij o njegovem življenjskem delu, v njegovi rojstni vasi, na Kredu, pa so mu odkrili tudi spominsko ploščo. Čeprav pa so se razmere v Sloveniji bistveno spremenile, pa so nekatera sredstva javnega obveščanja ta dogodek prezrla.

Dr. Andrej Vovko je občinstvu v Društvu slovenskih izobražencev podal krajši življenjepis ter omenil njegova najpomembnejša pesniška in prozna dela. Ob koncu prve svetovne vojne se je ta pisatelj za kratek čas začel ukvarjati tudi s politiko. Med drugim je bil zastopnik Goriške v začasnem narodnem predstavništvu v Beogradu in član Jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci v Parizu.

Po drugem svetovnem spopadu ga je nova oblast, brez pravega razloga proglasila za »hlapca Italijanov«. Zanj je bilo usodno dejstvo, da je bil med nemško zasedbo ravnatelj na slovenski gimnaziji v Gorici in da je sodeloval pri ustanovitvi učiteljsišča v Tolminu. Dr. Lovrenčič

je bil zaradi tega obtožen, da je v Gorici »podpiral okupatorja, ki ni mogel najti izdajalcev med primorskimi Slovenci« in »pomagal reakciji pri njeni nameri, da odtrga Primorsko od Jugoslavije«. Dr. Lovrenčič pa je prevzel ravnateljsko mesto v Gorici izključno zato, ker je čutil dolžnost iti med svoje rojake po 25-letni ukinitvi slovenske gimnazije, delati med našo mladino, jo utrditi v narodni zavesti in navdušiti za Slovenijo in Jugoslavijo. To je novim oblastnikom tudi povedal v svoj zagovor, ki pa ni natelet na nikakršen odziv.

Njegova dela so prišla na seznam prepovedanih knjig in Joža Lovrenčič je lahko objavljati samo v nekaterih revijah ter pri Goriški in Celjski Mohorjevi družbi, večinoma pod psevdonimom. Za nekaj časa je moral celo v zapor.

Lovrenčičev vnuk Andrej Vovko je v svojem predavanju omenil tudi najpomembnejša književna dela svojega deda ter prebral nekaj njegovih poezij. Predvsem je opozoril na pesniško zbirko Deveta dežela iz leta 1917, o kateri najpomembnejši literarni zgodovinarji menijo, da pomeni začetek ekspresionizma na Slovenskem.

—O—

Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan se je vrnil z obiska v Barceloni, kjer je imel pogovore z najvišjimi predstavniki Katalonije.

Množična manifestacija kmetov iz naše dežele v Trstu

Pod geslom »Brez kmetijstva ni prihodnosti!« je bila v Trstu, v petek, 30. novembra, množična protestna manifestacija kmetov iz vse dežele Furlanije Julijske krajine. Vse tri stanovske organizacije, ki delujejo v deželnem prostoru, to so Zveza neposrednih obdelovalcev, Zveza veleposestnikov in Združenje Confcultivatori, v okviru katere deluje Kmečka zveza, so priredile skupno protestno manifestacijo, ki je zbrala po tržaških ulicah kakih sedem tisoč ljudi. Traktorji in drugi kmetijski stroji, celo dve kravi in množica ljudi so v dolgem in pisanem sprevodu šli od železniške postaje do Trga Unità, kjer so prisotne pozdravili tržaški župan in še Alojz Debelis, ki je udeležence nagovoril v imenu Kmečke zveze ter nato Dario Zidarich, predsednik Združenja rejcev, ki je za-

stopal vse tri organizacije in demonstrante pozdravil v imenu tržaških kmetovalcev bodisi v italijanščini kot v slovenščini.

Številni lepaki in napisi so mimoidoče opozarjali na težave, ki jih doživlja kmetijski sektor na deželni, a tudi na vsedrjavni ravni. O teh problemih so spregovorili vsi trije deželni predsedniki omenjenih stanovskih organizacij, Dante Savorgnan za Confagricoltori, grof Douglas Attems v imenu Zveze veleposestnikov in senator Paolo Micolini, predstavnik Zveze neposrednih obdelovalcev.

Kmetje so v sprevodu nato šli do Trga Oberdan, medtem pa je posebna delegacija obiskala tržaškega prefekta in predstavnike deželne vlade. Vse je seznanila s težavami in o potrebnih posegih za napredek deželnega kmetijstva.

90-letnica društva »Slovenec«

V gledališču »France Prešeren« v Boljuncu je bila v nedeljo, 2. t.m., slovesnost, s katero je Prosvetno društvo »Slovenec« iz Boršta in Zabrežca proslavilo 90-letnico ustanovitve. V imenu društva »Slovenec« je prisotne nagovoril Emil Petaros. Kot prvi je nastopil mešani pevski zbor »Slovenec - Slavec«, ki ga od letos vodi Danijel Grbec, borštanski osnovnošolci so nato imeli zaokrožen recital. Sledil je nastop moškega zbora »Skala« iz Gabrij, s katerim veže društvo iz Boršta večletno sodelovanje. Peveci z Goriškega so zapeli pod vodstvom gospe Konjedic. Prije-

ten splet zabavnih prizorov so prikazali tudi otroci šole iz Pobegov, jubilejni večer pa se je končal z nastopom mešanega zbora Kulturnega društva »Ivan Cankar« iz Šentjurja ob Taboru, ki je nastopil pod vodstvom Jožeta Kinka, in s katerim vzdržuje društvo »Slovenec« že 20-letne stike.

Številne čestitke in pozdravni nagovori so pričali o priljubljenosti in ugledu, ki ga uživa društvo »Slovenec«. Večer se je nato nadaljeval v veselem in prijateljskem vzdušju v Srenjski hiši v Borštu, kjer so zavzeti člani društva »Slovenec« poskrbeli za bogat prigrizek.

JADRANSKI KOLEDAR 1991 s knjižno zbirko

- JADRANSKI KOLEDAR zbornik 1991
- RIŽARNA - Taborišče pri Trstu, Ferruccio Fölkel, dokumentirana pripoved
- BENEŠKA DEDINJA, Fulvio Tomizza, roman
- VELIKA KNJIGA O OLJKI, Vitjan Sancin, priročnik
- NAMIZNI JADRANSKI KOLEDAR '91 Naročila in plačila za prednaročnino sprejemamo:

v TRSTU — na sedežu ZTT, Ul. Montecchi 6 in v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 732487

v GORICI — na uredništvu Primorskega dnevnika, Ul. 24. maja 1, tel. 533382

v ČEDADU — na uredništvu Novega Matjurja, Ul. Ristori 28, tel. 731190

v SPETRU — v knjigarni Cernetig Francesca, Condominio al Centro ali po telefonu na št. 727536

— po tel. od 8. do 14. ure, tel. 040-7795388

— preko raznašalcev Prim. dnevnika

— Cena zbirke samo 48.000 lir

— V prosti prodaji vrednost 120.000 lir.

Založništvo Tržaškega Tiska

KATOLIŠKA KNJIGARNA V GORICI

V teku je

VELIKA BOŽICNA
RAZPRODAJA KNJIG

Argentinska vojska je odločno nastopila proti vojaški enoti, ki se je bila uprla zakoniti oblasti. V spopadih je baje padlo 14 vojakov. Kot že svoj čas predsednik Alfonsin je tudi sedanjí predsednik Menem v krvi zadušil upor dela argentinske vojske.

Še o parku na Krasu

V prostorih Goethejevega inštituta v Trstu se pred dnevi predstavili video-film o zaščiti kraških naravnih znamenitosti. Video-film je izdelala tržaška sekcija naravovarstvene ustanove WWF. To je bila priložnost za obsežnejšo razpravo o nujni zaščiti kraškega teritorija pred posegi, ki so ga v bližnji preteklosti že močno prizadeli. Prevladovali pa so naravovarstveni vidiki, saj se je ob dokaj skromni vsebinski ravni video-filma tudi v razpravi le malokdo dvignil nad ljubiteljsko raven.

Poleg organizatorjev so na okrogli mizi govorili ravnatelj parka v Abrucih Tassi, tržaška astronomka Hack, veteran slovenskih preučevalcev Krasa France Habè ter Danjel Rojšek z Zavoda za varstvo naravne kulturne dediščine v Novi Gorici. Slovenska predstavnika sta orisala predvsem napore na jugoslovanski strani Krasa za ustanovitev kraškega parka, medtem ko je italijanska stran prišla na dan s pobudo za ustanovitev mednarodnega zaščitnega področja na Krasu.

Gradivo o Gladiu tudi v Vidmu

Tednik goriške škofije Voce Isontina je objavil v zadnji številki (24. t.m.) članek v zvezi z afero »Gladio«, ki je še vedno v središču pozornosti italijanskih političnih krogov, čeprav postaja čedalje bolj jasno, da se tudi ta afera spreminja v predmet najrazličnejših političnih in strankarskih spekulacij. Omenjeni tednik piše, da je v knjižnici videmskega semenišča že od leta 1972 na razpolago gradivo v zvezi z organizacijo, ki je bila ustanovljena z namenom, da bi vodila gverilo v primeru sovjetske in komunistične zasedbe Italije. Šlo je za tajno vojaško službo, imenovano »Stay behind« (angleški izraz za »stati v ozadju«). V Italiji se je ta služba ustanovila na osnovi sporazuma med ameriško obveščevalno službo CIA in ustrezno italijansko vojaško službo.

V Furlaniji pa je po pisanju goriškega tednika obstajala od leta 1946 vojaška tajna organizacija O., ki jo je vodil general Olivieri in ki se je upirala »zahtevam po priključitvi Vzhodne Furlanije Jugoslaviji, kar so podpirali tudi komunisti«. Ta organizacija, katere jedro so predstavljali partizani nekdanje enote Osoppo Friuli, je po dveh mesecih od ustanovitve štela nad dva tisoč pripadnikov. Celotno operacijo je bilo treba voditi — je dejal general Olivieri — v strogi tajnosti, vendar so bili vrhovi italijanske vojske o celotni zadevi seznanjeni. Septembra leta 1947 je ta tajna vojaška organizacija imela 4.484 mož. Njeno delovanje se je nadaljevalo v naslednjih letih, ko je postala organizacija prava vojaška sila pod neposrednim poveljstvom glavnega stana italijanske vojske. Njena glavna naloga je bila zbirati informacije, o vsakem pomembnejšem dogodku pa je bilo treba sestaviti ustrezno poročilo; takih poročil je 160. Njen zaton je začel po znanem sporu med Italijo in Jugoslavijo jeseni leta 1953, ko je tedanji italijanski ministrski predsednik Pella poslal na vzhodno italijansko državno mejo vojaške

enote. Naslednje leto je prišlo do londonškega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, tajna organizacija pa je začela postajati nepomembna v vojaškem pogledu, čeprav je še dalje opravljala informativno službo. Leta 1956 je bila organizacija razpuščena, tedaj pa je prišlo — kot smo omenili — do dogovora med ameriško CIO in ustreznimi italijanskimi službami ter je bila ustanovljena nova služba »Gladio«, ki

ZDRUŽENJE CERKVENIH
PEVSKIH ZBOROV

GORICA

vabi na

MALO CECILIJANKO,

ki bo v Katoliškem domu v Gorici, 8. decembra 1990, ob 16. uri.

Nastopili bodo otroški in mladinski zbori iz Štandreža, Števerjana, Rupe-Peči, Plešivega, Gorice, Doberdoba, Podgore, Trsta, Štmavra, Devina in zbora srednje šole »I. Trinko« iz Gorice in Doberdoba.

je kasneje prešla v celoti pod poveljstvo Atlantske zveze.

Goriški tednik pristavlja, da je del pripadnikov organizacije O prešla h Gladiu, med njimi znani benečanski alpski častnik Aldo Specogna, ki ga naši Benečani dobro poznajo.

Pripominjamo, da so pripadniki organizacije O. celo vrsto let terorizirali tiste Benečane, ki so hoteli biti narodno zavedni, ki so svoje otroke pošiljali v slovenske šole na Tržaškem in nato na Goriškem in ki so odgovorni za hudo šikaniranje ter preganjanje slovenskih duhovnikov v Benečiji. Vsekakor bi bilo nujno globlje proučiti gradivo, o katerem goriški škofijski tednik pravi, da ga hranijo v knjižnici videmskega semenišča.

Katoliška knjigarna in Založništvo tržaškega tiska vabita na predstavitev nove knjige dr. Rafka Dolharja

»NA NAŠI KOŽI«

ki bo v petek, 7. t.m., ob 18. uri v prostorih Katoliške knjigarne v Gorici. O novi knjigi bosta spregovorila dr. Mirko Špacapan in urednik založbe Marko Kravos.

ČESTITAMO!

Casnikar ljubljanskega Dela in nekdanji jugoslovanski konzul v Trstu Lojze Kante je zmagovalec prve mednarodne časnikarske nagrade Alpe-Jadran. Letos so jo prvič podelili. Ustanovljena pa je bila za pospeševanje medsebojnega razumevanja, za zблиževanje in sodelovanje prebivalcev vse delovne skupnosti.

Kante je nagrado prejel za članek »Opozorilo matičnim narodom«. Nagrajena sta bila še urednik zunanjepolitičnega uredništva lista »Kleine Zeitung« iz Gradca Hans Winkler in Roberta Meneghini od agencije ANSA.

Izročitev nagrad bo v drugi polovici januarja prihodnjega leta v povezavi z okroglo mizo predstavnikov sredstev množičnega obveščanja delovne skupnosti Alpe-Jadran.

POMOČ POPLAVLJENCEM

Za pomoč poplavljenecem v Sloveniji so na tekoči račun Slovenske skupnosti prispevali:

Milena Andree 150.000 lir, Neda in Martin Jevnikar 100.000 lir, Nadja in Ivo Jevnikar 100 tisoč lir, Olga Valetič 25.000, Sergij Mahnič 50 tisoč lir, družina Breclj 200.000, Dario Tul 50 tisoč lir, družina Zlobec 200.000, Albert Vodopivec 50.000, Danilo Zahar 60.000, Ana Štefančič 100.000 lir.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova premiera v SSG Mojstrska lekcija, zalita z vodko in prijetno glasbo

»Mojstrska lekcija« sodobnega angleškega dramatika Davida Pownalla, ki naj bi se na odrskih deskah odigrala kot komedija; vsebuje sicer komične primesi in zasuke, vendar bolj v duhu angleškega hladnega humorja, saj med publiko vzbuja smeh le občasno, in še to s stisnjenimi zobmi. V tržaški uprizoritvi te sodobne uspešnice so komični elementi premalo izpostavljeni, da bi lahko govorili o komediji. V igri se res točijo kozarčki vodke, ki naj bi ublažili resnost situacije ter omehčali doslednost glasbenih genijev Prokofjeva in Šostakoviča, ki morata

si stojita nasproti dvojici: Stalin in Ždanov — Prokofjev in Šostakovič, ki ustvarjata igro in protiigro. V prvem delu dominira Stalin, v drugem pa se vedno bolj uveljavlja tudi lik nečloveškega in razosebljenega Ždanova, ki je le njegov oproda, togi izvrševalec ukazov. Velik v svoji človeški majhnosti je v dvojici le Stalin, za prijatelje Josif, medtem ko je Ždanov, prijateljsko Andrej, slepo orodje v diktatorjevih rokah, lutka v rokah oblasti.

Oblast — Josif — je bog, oče naroda, človek, ki naj bi bil potegnil iz blata na milijone bednih ljudi, ki pa jih je pravzaprav tudi kakih 20 milijonov spravil v blato, pod rušo. Despot, ki se v drami hvali s tem, da so ga primerjali Hitlerju, se giblje med dvema poloma, je trezen in blazen obenem, razkriva dva nasprotujoča si obraza: v njem živita doktor Jeckyll in mister Hyde.

Zdaj se kaže jeckyllovsko dober, razumeva, joč, raznežen ob spominih na zgodnje otroštvo, ki ga je bil preživel v semenišču, med menihi, pretirano čustven, da plane celo v jok; zdaj pa razkrije svoj drugi, hydovski obraz — brutalen, divji, avtoritaren, saj ne dopušča ne osebne ne intelektualne svobode svojim sogovornikom. Osebnost Josifa Visarionoviča je Petje oblikoval s pronicljivo pozornostjo ter je mojstrsko obvladoval vse razpone njegove razpoloženske lestvice, od solzavega sentimentalizma do zverinske razčlovečenosti.

Ob njem je Gogala prepričljivo zaigral granitnega Ždanova, »inženirja duš«, neomajnega, togega uresničevalca oblastniških programov. Njegova drža je hlapčevska, ne dopušča vpra-

šanj, ne pričakuje odgovorov, vse je nekako že vnaprej začrtano in jasno.

Glasbena velikana, ki naj bi bila deležna mojstrske lekcije, presegata vsakršno zideologizirano glasbeno načrtovanje, četudi se skušata prilagoditi situaciji. Bolehni in fizično onemogli Prokofjev, ki ga je občutljivo zaigral Vladimir Jurc, izpade človeško boleče, a kot velikan duha. Ob njem stoji na videz manj samozavestni Šostakovič, prefinjen, subtilen glasbenik, ki ga je Rustja podal zelo prisrčno in s človeško toplino poudaril zlasti njegovo nagnjenost k otožnosti in melanholiji.

Iz dramskega dogajanja je razvidno, da je vsak umetnostni dosežek, vsakršna agitka, ki se podreja režimskemu diktatu, lahko le zmazek, obsojen na propad. Prava umetnina se lahko rodi le iz čistega, neobremenjenega čutenja, iz ustvarjalčevega pristnega osebnega vzgiba. Mojstrska lekcija predvsem za samega Stalina, ki spozna neproduktivnost svojih prizadevanj in nazadnje v nekakšni družinsko intimni atmosferi mirno zaspi.

Mojstrska, a vsekakor predolga lekcija. Drugi del, ki so ga sicer popestrili glasbeni vložki, se je nekam zavlekel, saj je dramska napetost prezgodaj popustila. Igra pa je zaživela prav z glasbo: zvrstili so se tako odlomki iz ruske narodne pesmi kot jazzovski fragmenti, pa spet čudoviti akordi nesmrtnih glasbenih umetnin kot tudi bombastični toni, ki jih zmoro samo »uradna« glasba. Aleksander Rojc in Vesna Zuppin, ki je za kulisami izvajala klavirske odlomke, sta prispevala svoje. Prav tako je uspešno uskladił scensko zamisel z zasnovo dela Marjan Kravos. Črn, strogo opremljen kabinet s pisarniško mizo, klavirjem, naslanjačema, z gramofonom ter zbirko plošč učinkuje zelo ugajajo.

Režiser Mario Uršič je imel vsekakor nelahko delo: takoj za Hlapci, ki tematizirajo problem oblasti tako žgoče in večplastno, postaviti na oder delo pri nas neznanega avtorja, ki je svoje dramsko sporočilo oblikoval izključno s štirimi moškimi vlogami, je dokaj zahtevna naloga.

dalje na 8. strani ■

Na sliki: Vladimir Jurc, Adrijan Rustja, Anton Petje in Tone Gogala

prenašati in požirati oblastnost Stalina in Ždanova.

Toda bolj kot za komedijo, gre za dramo, dramo osebnosti, ki se usodno spopadajo in srečujejo v dveurni mojstrski lekciji, v boju za monolitnost uradne umetnosti, ki skuša pregaziti in asimilirati vrhunsko ustvarjalno sposobnost obeh glasbenih mojstrov. Igra se stopnjema vse bolj preveša v farso, v groteskno diktatorjevo — Stalinovo »igro« z ljudmi, s človeškimi dušami, z njihovimi najintimnejšimi čustvi. Smeh se od časa do časa prikrade na gledalčeve ustnice, a takoj zamre. Kajti tema je še kako resna: jedro dramskega dogajanja je namreč spopad med oblastjo, totalitarnim režimom, ki z vsemi razpoložljivimi sredstvi vsiljuje edino, obvezujočo resnico, in med ustvarjalno svobodo umetnika, glasbenika (ali pisatelja).

V bistvu gre za vedno aktualni problem vseh avtoritarnih, nedemokratskih družb in sistemov, ki nasilno in objestno vgrajujejo v svoje »prenovitvene« načrte ob ekonomski in socialni reformi tudi kulturno. Problem je star: pojavlja se tako v propadajočem rimskem cesarstvu blaznega Nerona, ki ob goreči podobi Večnega mesta misli le na svojo epsko pesnitev o zavzetju Troje, kot v obdobju ždanovizma in stalinizma, ko — tako nam ga predstavlja Pownall — nepredvidljivi Stalin hladnokrvno prezre novico o rudarski tragediji, ki je terjala na stotine žrtev, ker je ves zaverovan v snovanje glasbene stvaritve, ki naj bi nastajala v pisarni po njegovih samovoljnih direktivah in pod taktirko kulturne ga ministra Ždanova.

»Mojstrska lekcija« je igra značajev, čeprav ne značajska komedija. Pred publiko se zvrstijo zgodovinske figure, ki jim je dramatik vdahnil tisto človeško preprostost, ki je navadno prikrita očem slepih oboževalcev velikih mož. Tako

»Znamenje« o aktualnih vprašanjih

V Ljubljani je izšla dvojna številka kulturno verske revije Znamenje, ki izhaja dvomesečno. Njen glavni in odgovorni urednik je škof Vekoslav Grmič.

Uvodni članek avtorja Wernerja Prosta ima naslov: »Upanje in beda socializma«. Pisec natančno analizira marksistični nauk in ga primerja s prakso, ki se je uveljavila v vzhodnem delu Evrope. Avtor se sprašuje, v kolikšni meri so bile socialistične diktature v skladu z Marksovi idejami. Je šlo za golo naključje ali hudobno manipulacijo oblastnih politikov znotraj in sovravnih zunaj, ali pa je vendarle v samem konceptu socializma težka konstrukcijska napaka, ki takšnih rezultatov vsaj ni izključila, se sprašuje avtor. Prost nadalje analizira Lenino obdobje in čas Stalinove strahovlade. Prost obenem piše, da se je marksistična teorija izkazala za ekonomsko neučinkovito. Kar naprej ponavljajoče se napovedi, da bodo z novim petletnim programom dokončno prehiteli zahod, so bile v najboljšem primeru posrečene realne satire.

Vekoslav Grmič je za to številko revije napisal raziskavo o tem, kako je pokojni krščanski filozof Janez Ušeničnik razumel umetnost, predvsem literaturo. Odgovorni urednik revije piše, da je Ušeničnik ocenjeval umetniško vrednost literarnih del pretežno z versko moralnega vidi-

ka. Zaradi tega so bile njegove kritike pogosto enostranske. Kljub temu pa, zaključuje msgr. Grmič, so Ušeničnikove misli o umetniškem ustvarjanju in kritičnem presojanju literarnih del dragocene in so v preteklosti veliko prispevale k razjasnitvi pojmov na tem področju.

Zanimiv je tudi prispevek Jožeta Bazjeka o anketi, ki je bila pred štirimi leti izvedena v dvanajstih evropskih državah. Sociologi so želeli raziskati, kaj pomeni danes mladim mir, anketalci pa so okrog 5.000 višješolcev. Izkazalo se je, da se mladina danes zavzema predvsem za ne-nasilje. Kar zadeva vprašanje nacionalizma, pa je mogoče opaziti precejšnjo razliko med višješolci iz Slovenije in mladimi iz ostalih evropskih držav. Za slovensko mladino je namreč nacionalizem eden izmed vzrokov za vojno, medtem ko so pripadniki drugih držav v to le delno prepričani.

Evropska mladina se je obenem skoraj soglasno izrekla za popolno razorožitev. Izrazila je tudi prepričanje, da je za trajen mir potrebno ukiniti meje in države. Anketranci so obenem predlagali, naj bi v šolo uvedli vzgojo za mir in so se skoraj soglasno izrekli proti atomski vojni. Zanimiv je še podatek, da evropska mladina ni bila posebno prepričana v pravičnost osvobodilne vojne.

Občni zbor Slavističnega društva

Pretekli teden, 30. novembra, je bil v Gregorčičevi dvorani v Trstu občni zbor Slavističnega društva iz Trsta, Gorice in Vidma. To je bil tretji občni zbor po obnovitvi društva, v katerem so včlanjeni profesorji slovenščine, lektorji, prevajalci in vsi tisti, ki se poklicno ukvarjajo s slovenskim jezikom.

Predsedniško poročilo sta podala bivši predsednik Janez Povše in Majda Kaučič-Baša, ki je aprila meseca prevzela njegovo mesto. Povše je predvsem poudaril, da je najpomembnejša naloga Slavističnega društva krepitev slovenskega jezika. Jezik je namreč prvi in najgloblji temelj naše narodnostne identitete. Bivši predsednik društva se je dotaknil tudi vprašanja slovenskih šol.

Poročilu tajnice in blagajničarke ter živahni diskusiji med udeleženci občnega zbora je sledilo glasovanje. V novi odbor so bili izvoljeni: Lučka Abram, Lojzka Bratuž, Marija Češut, Loredana Gec, Majda Kaučič-Baša, Marija Klinc, Cenda, Olga Lupinc, Boris Pangerc, Janez Povše, Vera Tuta, Andreja Duhovnik, Antoni in Ziva Gruden. Imenovani so bili še trije člani nadzornega odbora: Nada Pertot, Lelja Rehar, Sancin in Slava Starc Križman.

—O—

SLOVAR PRAVNEGA IN EKONOMSKEGA JEZIKA

1. del (nemško-slovenski) avtorjev P. Apovnika in L. Karničarja je že v prodaji. Mohorjeva založba ima za Koroško in Slovenijo ekskluzivno pravico prodaje, ki jo je dobila od Založbe Manz.

O političnem delovanju Cerkve (anketa »Sodobnosti«)

Najnovejša številka kulturne revije Sodobnost, ki je izšla pred kratkim v Ljubljani, je tokrat v celoti posvečena razmišljanju o političnem delovanju Cerkve v današnjem času. Vprašanja za to zanimivo in aktualno anketo je sestavil glavni in odgovorni urednik revije, pisatelj Ciril Zlobec. Vabilu so se odzvali številni predstavniki cerkvene hierarhije, vsi slovenski škofje, najbolj znani teoretiki cerkvenega življenja in teološke misli, pa tudi sociologi in vsi tisti laiki, ki se strokovno ukvarjajo s Cerkvijo kot družbenim in političnim fenomenom.

Namen te ankete, piše uvodoma odgovorni urednik, je izključno v želji, da bi se dokopali do kar najbolj zanesljive podobe o pomembnem delu našega skupnega življenja v sedanjem obdobju, ki je na ravni razpoloženja misli in družbenega dogajanja eno najbolj vznemirljivih v naši zgodovini in ta trenutek prav gotovo polno vrenja, pričakovanja, iluzij in tudi razočaranja. Ciril Zlobec je za anketiranje sestavil trinajst vprašanj, ki pa niso bila obvezujoča; vsakdo je lahko odgovoril le na tista, ki so mu najbolj ustrezala. Glavni urednik Sodobnosti je dal udeležencem ankete v razmislek nekaj splošnih vprašanj o stanju Cerkve danes, o upravičenosti njene političnega delovanja, o potrebi po »reevangelizaciji« Evrope, o ločitvi Cerkve od države, o klerikalizmu in o tem, kako si zamišljajo navzočnost Cerkve v današnji družbi.

Ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar je v svojem zapisu predvsem

poudaril, da krščanstvo ni nobena ideologija, ampak osebna vera v božje razodetje. Zaradi tega so primerjave s katerokoli ideologijo popolnoma neustrezne. Opozoril je tudi, da se Cerkev ne vrača v politiko z nobeno stranko, niti s krščanskodemokratsko, ampak le z evangelijem, z etičnimi načeli in s cerkvenim socialnim naukom. S tem se torej vrača v javno življenje, ne pa s politiko v strankarskem pomenu besede. Kristjani so lahko v kateri koli stranki in tam aktivno delujejo. O tem naj odločajo po svoji vesti iz osebnega prepričanja. Poleg tega je dr. Šuštar še zapisal, da se mu zdi ločitev Cerkve in države edina pravilna rešitev. V Jugoslaviji, trdi še ljubljanski nadškof, je ta ločitev že obstajala, hkrati pa je vladni aparat Cerkev zelo omejeval in kontroliral. Dejansko lahko rečemo, da je živela od milosti partije, zaključuje dr. Šuštar.

Zelo podobnega mnenja so bili vsi ostali udeleženci ankete. Tako meni na primer mariborski škof dr. Franc Kramberger, koprski škof mag. Metod Pirih, teologa Drago Klemenčič in Franc Rode, filozof Anton Stres in drugi. Publicist Peter Kovačič-Peršin med drugim opozarja, da stoji danes slovenska Cerkev pred razpotjem. Če se bo odločila za aktivno delovanje v družbenem, kulturnem in političnem življenju, pa čeprav posredno preko sebi »ljube« stranke, se bo odtujila izvirnemu krščanskemu nauku. S tem pa bi izgubila težko pridobljeno moralno verodostojnost.

France Bevk HUDA URA

IV.

Mohor se je vrnil razburjen domov. Ko je stopil v izbo, mu ni bilo treba šele prisluškovati, če je mati v zdiču. Bregarica nikoli ni legla, dokler se ni vrnil s svojih nočnih poti. Sedela je ob peči in molila. In mislila nanj. Včasih je sedel pri kakem sosedu, se pogovarjal ali igral na harmoniko. Drugič je izginil, ko da ga je zemlja požrla. Kod hodi? Slutila je, kaj ima na srcu, a mu ni omenila niti besede... Mohor ji je spočetka vsakokrat posebej zabičeval, naj ga ne očakuje. Ni ga ubogala. Pozneje se je temu privadila in molčala.

»Bog, da si le prišel!«

Materin glas je bil mil, rahlo očitaajoč, da ga je zbolelo. Trepetal je. Šel je po izbi, mati ga je spremljala z očmi, molek ji je zarožljajal na peč. Skozi okna je padalo le toliko svetlobe, da je videla njegovo tenjo. Srce ji je zastalo v prsih, ko je nameril naravnost v steno. Toda okrenil se je tik pred njo in šel nazaj do vrat. Prižgala je luč. Čemu? V njegove zenice ni prodrli niti naimanjši žarek. Pa ona je bila vendar mirnejša zaradi tega. Lahko ga je vsaj gledala. Sedla je na klop in si položila roke v naročje.

»Prej sem ti pozabila povedati... Mladi te prosi, če bi prišel jutri zvečer s harmoniko k njim. Posečke bodo imeli.«

»Kaj?« se je zdrznil.

Ponovila mu je. Nič ni rekel, znova je hodil po izbi. Tako rada bi bila govorila

z njim. Ne, hotela bi, da bi on govoril z njo. Da bi ji povedal, kako mu je hudo. In ona bi ga tolažila. Saj je slutila, kako mu je v srcu. Toda on nikoli ni tožil z besedo, tudi prve čase ne. Če je ona tožila namesto njega, je postal razdražljiv, skoraj besen.

»Moj Bog,« je zašepetala.

Mohor je meril izbo. Sedem korakov do stene, sedem korakov do vrat. Kakor da je v ječi. Čutil je materine poglede, lovil njene misli. Včasih je uganil njene občutke, da se je kar zagrozila nad njim. »Mati božja, kako pa to veš?« In se ji je grenko nasmehnil. Tisti nasmeh je povedal več, kot bi mogle razodeti besede.

Misli so se mu odtrgale od matere, hobile so svoja pota. Nikoli se ni tako trdovratno potapljal vanje kot tisto noč. Da ga je mati pričakala, mu je bilo celó ljubo. Dobro mu je delo, da je imel ob sebi živo dušo. Še nikoli se ni čutil tako do dna nesrečnega in osamljenega. Zalka! Od vročije želje, da bi jo videl tako jasno kot takrat, ko ji je pisal zadnje pismo, mu je gorelo v prsih. Kot takrat, ko mu je ona dala ob slovesu zadnji šopek. In kot v dneh, ko je še brezskrben deček skakal po livadah in pasel živino. Tema. Sama strašna tema...

Deček, ki pase živino... Spomina na mladost se je oklenil kot dete nove igrice. Nasmeh mu je zaigral med brki. Pa čim bolj je prebiral spomine, tem bolj mu je ugašal... Piščalke, na katere je piskal

od jutra do večera. Orglice, njegova največja radost, ki mu jih je nato pohodila krava. Junček, ki si ga je prisvajal, a so mu ga prodali. Rasel je, oči so mu postale vsevidljive svetlejše, pile so življenje. V Zalko se je zagledal, ko še ni bil fant, a ona še skoraj otrok. Tovariši so ga dražili, da ima »ženo«, od sramu se je razjezil, da je dolgo ni več pogledal. Pa mu je nekoč sama od sebe darovala novo razglednico, nič posebnega, v njem so se zopet prebudila pritajena čustva. Nekoliko zajetno, a gibko telo, zvaneč smeh, vroče oči in nagajive besede — če jo je le pogledal, mu je šel vroč val po telesu. Osramotila ga je pred drugimi, a on ji ni zameril. Ni ji mogel zameriti. Ali ni bila predivja? Ali ni bila metuljček? Vse na njej je imelo poseben čar. Nikoli si nista povedala, da se imata rada. Le ko je moral nedorasel v vojsko, so jima govorile solze na trepalnicah. Po pismih je slutil, da ni več tista kot je bila. Moj Bog, saj v nerodne besede ni mogoče položiti ne smehov in ne pogledov. Le zakaj so bila njena pisma vedno redkejša? Imel je občutek, da jo izgublja. Z vsem srcem si je želel domov, a prav takrat je moral s četami dalje, dalje.

»Ali bi kaj jedel, Mohor?«

»Ne,« je naglo odsekal.

Čemu ga moti? Pred njim je ležala bojišče. Na tiste dneve ni rad mislil. Bili so črni ko noč, ki ga je zdaj obdajala. Še v spominu so mu ostali le odlomki. Sivo nebo, pršeči dež, blato, blato. Goreče hiše, okleščena debla, krik in kri. V grozi, ki ga je zasipala, je pozabil na dom in na Zalko. Črna noč, ki so jo razsvetljevale le rake. Udarec pod čelo, da je izgubil zavest.

Razmišljaš kje preživeti Silvestrov večer? Ne veš, kje naj se zberejo tvoji otroci in mladina? Za vas vse bo poskrbel

ODBOR GORIŠKIH STARŠEV

v različnih prostorih Katoliškega doma: telovadnica, mala dvorana, atrij. Kmalu bodo na razpolago osebna vabila. Večer bomo preživeli med znanci in prijatelji, prostora bo dovolj za vse, cena nadvse konkurenčna, srečolov ... Računamo na tvojo prisotnost. Obvesti še prijatelje in znance. Tvoje zaupanje bo nagrajeno tudi z dobro postrežbo in zagotovljeno zabavo.

Informacije in vabila v Katoliški knjigarni v Gorici.

VELIKA BRITANIJA NI VEČ OTOK

Konec prejšnjega tedna sta si 50 metrov pod morsko gladino in 22 kilometrov od angleške obale v tunelu pod Rokavskim prelivom simbolično stisnila roko britanski in francoski delavec. Nekaj sekund pred tem je tanka opna, ki je še ločevala delavce britanske strani od tistih na francoski strani, padla pod udarci pnevmatičnih kladiv. Potrebna so bila štiri leta dela, da je prišlo do tega trenutka.

Luknja, ki se je stvorila v zadnji pregradi med Evropo in Veliko Britanijo, je imela le kakih 30 centimetrov premera. Skoznjo sta si delavca podala roke in nato izmenjala državni zastavi. Skušala sta tudi priti na drugo stran, vendar je bila luknja premajhna. Zato so se na obeh straneh z novimi silami lotili dela in jo kmalu razširili na meter v širino in na meter 80 v višino. S tem so bile mere že ugodnejše in v ospredje sta stopila tudi francoski in

britanski minister za prevoznništvo, da sta si izmenjala čestitke. Zaradi prostorske utesnenosti je bilo ta dan na obeh straneh na delu skupno kakih 30 delavcev, ki so jih določili z žrebom. Slovesni dogodek so primerno počastili s francoskim šampanjcem.

—o—

NOVA PREMIERA V SSG

MOJSTRSKA LEKCIJA, ZALITA Z VODKO IN PRIJETNO GLASBO

■ nadaljevanje s 6. strani

Nazadnje se mi ob uvrstitvi tega dela v letošnji repertoar vsiljuje vprašanje. Morda bo že res, da spremenjene politične razmere na evropskem Vzhodu kar silijo v izbiro del s podobno tematiko, toda, ali ne bi bila »Mojstrska lekcija« nujnejša, naprednejša in učinkovitejša pred kakim letom? Brez dvoma pa bi bilo tedaj težje stopiti s takim delom pred širšo publiko.

M. S.

NOBENE IZJAVE O MEDJUGORJU

Jugoslovanski škofje za sedaj ne bodo objavili nobene izjave o Medjugorju. Tako je sporočil vatikanski radio, ki je objavil krajše tiskovno sporočilo ob koncu izrednega zasedanja Jugoslovanske škofovske konference, ki je bila 27. in 28. novembra v Zagrebu. Na njem so pod predsedstvom kardinala Franja Kuharića preučili dogajanje v Medjugorju.

PREDSEDNIK PETERLE ZAPUSTIL BOLNIŠNICO

Predsednik slovenske vlade Lojze Peterle je v soboto, 1. t.m., zapustil bolnišnico Petra Držaja v Ljubljani, kjer je bil operiran zaradi akutnega vnetja slepiča. Operacija je dobro uspela, pacient pa bo okrevljal v dveh tednih.

—o—

Predsednik republike Cossiga je izjavil, da je bila organizacija Gladio povsem zakonita in da je ponosen, da je sodeloval pri njeni ustanovitvi. O njenih morebitnih odklonih naj sklepata — je dejal — sodstvo in parlament.

Slovenija in Hrvaška zahtevata odstop jugoslovanskega zveznega obrambnega ministra Kadijevića, ki je bil pred dnevi zagrozil s posegom vojske proti osamosvojitvi zgoraj omenjenih republik.

V svetovni javnosti vlada zanimanje za razplet zalivske krize. Varnostni svet je odobril resolucijo, ki postavlja iraškemu diktatorju ultimatum za umik iz Kuwaita. Rok bo potekel 15. januarja.

Saj takrat sploh ni čutil bolečine. Prebujal se je počasi kakor v strahotne, boleče sanje. V glavi ga je rezalo, levo oko mu je bilo v plamenih. Zavedal se je, da še živi. In da je tema. Tema, tema, tema. Noč? Ali še vedno leži na bojišču? Pod njim rjuhe, na njem odeja, okoli njega toplota peči. In koraki in tuji glasovi. Zakaj vsi ti ljudje hodijo in govorijo v temi? Glava mu je bila obvezana, pasove je čutil tudi čez oči. Ne, saj ni čudno ... Ko so ga preobvezovali, moj Bog, ga je obšla podmolcula slutnja. »Čujte, kako je z menoj?« Nič. Tuji glasovi. »Slišite, ljudje božji!« Kdo bi ga razumel? Pristopila je neka strežnica Rdečega križa, Poljakinja, mu narahlo položila roko na čelo. Eno oko je ranjeno, izgubljeno; drugo ni ranjeno, a vendar ... Moj Bog! Moj Bog! Tuje dekle ga je poljubilo, mu pustilo solzo na licu. Mohor je znal nekaj poljskih besed, ostalo sta mu povedala poljub in solza. Bila sta glasnejša kot krik. Ne, saj ni zavpil, ni planil s postelje. Bil je ves otrpel. Še misli so mu bile otrpale. In občutki. Še groza ga ni bilo. Polagoma je legala nanj. Tema je bila kot velika, globoka resnica, v katero je strmela vse dni. Te resnice ni bilo mogoče izbrisati. Jokal je v svoji notranjosti. Ali ne bi bil rajši umrl? Ne, takrat ne. Tudi pozneje še ne. Še si je mnogokaj obetal od življenja. Sredi teme je stala Zalka in obletavala njegove misli. Ne bo mu več le ljubica ali žena, on je dete. Napisali so mu pismo, njen odgovor je bil hladen izraz sočutja, brez topline. In brez tolažbe. Kakor da je pisala mrliču. Nato se ni več oglasila. Saj ni verjel, da ga je zavrgla. Ko ga bo zagleдалa, se mu bo vrgla v naročje.

»Ali gori luč?« se je nenadoma ustavil. »Gori.«

Čudno. Ne cvili v stenju, ne diši po smrdljivcu. Ali ga varajo čuti?

Dan, ko je tresoč še stal pred Zalko. Prvič si je zaželel, da bi se zgodil čudež in bi nenadoma spregledal. Tema. Zalka mu je mrzlo stisnila roko, ta stiskljaj mu je šel do srca. V njenem glasu je bilo prav toliko sočutja kot pri drugih. Le nekaj topline zaradi spomina na tiste šopke, ki mu jih je kdaj dala ... Tisto življenje mu je bilo težje, kot si je sprva mislil. Moj Bog, pa so ga sosedje skoraj zavidali za invalidnino, kakor da je slepota zanj sreča. Edino, kar bi mu lahko olajšalo dneve, se mu je za vedno izmaknilo. Za vedno? Da, v to je verjel. In vendar Zalka ni mogel pozabiti. V nočeh je mislil nanjo. Doživljal je v duhu, kar ni mogel doživljati v resnici. V urah, ko ga je vlekel v njeno bližino, je trpel, a jo je opravičeval v srcu ... Tisti večer je legla nanj mračna senca in mu ko skala obtežila dušo.

Hodil je vedno nagleje. Biló mu je, kot da se zamotava v niti. Znova je obstal. V občutkih, kakor da se pogreza, se mu je zdelo, da ga varajo vsi čuti.

»Saj ne gori luč.«

»Gori,« se je materi prepričevalno zatresel glas. »Tu na mizi stoji. Ti je ne moreš videti.«

Obrnil se je molče, napravil štiri korake, a tedaj je zadel v steno s tako silo, da je zajechal. Obstal je, kot da se je grozno začudil. To se mu že dolgo ni zgodilo. Še nikoli ni bil tako strašno slep ... Pesti so se mu skrčile, mrtve oči so mu begale po izbi.

»Tako ne morem živeti,« je kriknil. Mati se je strahotno zavzela.

»Moj Bog, Mohor,« se je dvignila in stopila do njega. Bilo je prvič, da je slišala take besede iz njegovih ust. Tako nesrečen in vznemirjen še nikoli ni bil. »Kaj ti je? Pojdi v posteljo!« ga je prijala za roko. Zajokala bi bila. »Moj Bog, ali se izplača?« se ji je zdelo, da ga nenadoma razume.

»Pustite me,« se je otesel njene roke.

Mati je obstala nepremična. Tudi Mohor se ni ganil. Treznil se je. Nemir se mu je podel. Vsaj za trenutek. Kje je mati, ki je tako tiha? Ali jo je užalil? Iztegnil je roko in otipal njeno glavo.

»Spat pojdem,« je rekel vdano ko dete. Roka mu je omahnila ob telesu. »Lezite tudi vi, mati!«

Bregarica se je borila z jokom. Naj le gre v posteljo, ona bo že ... Odšel je, našel vrata, stopnice, nič več ga niso varali čuti. Mati je zaprla vrata. Nato je sedla, vrgla glavo na roke, na mizo so ji tekale solze. Jokala je pridušeno, da bi je Mohor ne slišal.

IV.

Nastalo je zgodnje poletno jutro. Peterlinje petje se je razlegalo po vsem bregu. Tine se je prebudil v šupi, ki je stala za kočo, prislunjena k steni. Zaspane oči so mu pomežiknile v medlo svetlobo, ki je silila skozi špranje med deskami. Zarja? Da. Še prav medla, a vendar zarja. V sadovnjaku in v gozdu, ki se je raztezal za njim, so se oglašale ptice. Udje so mu bili leni, glava težka, še bi spal. Toda spomnil se je, da bo danes pri Mlakarju tudi Zalka. Ta zavest je bila močnejša kot želja po počitku. (Dalje)